

KAS ir KUR

• Vokietijoje gyvenančių lietuvių skautų įgaliotinis V. Šembergas pasirašė sutartį su Vokietijos vyriausiu skautininku K. Roller. Ta sutartimi lietuviai skautai tikisi išsikvoti savo veiklai visą eilę lengvatų.

• Prof. dr. P. Jakubėnui, dabar gyvenančiam Šveicarijoje, suėjo 80 metų amžiaus.

• Į Šveicariją iš Vokietijos persikėlę šie lietuviai: Marija Milvydienė, M. Brazaitis ir dail. J. Mackevičius su dukterim Augėvičienė ir jos dukrele. Jie dėl sveikatos negalėjo kitur emigruoti. Šveicarija juos apsigyventi ir aprūpinti priėmė IRO tarpininkavimu.

• Birželio 13 d. Pensilvanijos universitete studijas baigė Jonas Stelmokas. Jis gavo architektūros magistro laipsnį. Jonas Stelmokas į Ameriką atvyko prieš dvejus metus. Lietuvoje buvo karininkas. Architektūrą studijavo Pabaltijo universitete, kur įkeitą kursą Pensilvanijos universitetas pilnai užskaitė.

• Vyskupas V. Brizgys, gyvenęs Vokietijoje, paskutiniu metu lankėsis Romoje, dabar išvyko į Paryžių, Madridą ir Lisaboną.

• Straipsnio apie ryškiąsias asmenybes konkursą, kurį buvo paskelbęs Draugo dienraštis, laimėjo prof. S. Kolupaila, parašęs straipsnį apie kan. J. Tumą. Vaizgantą.

• Dr. J. Balio straipsnis "Lithuanian Folk Songs in the United States" yra atspausdintas Londone leidžiamame Journal of the International Folk Music Council, Vol. III (March, 1951), psl. 67 — 70. Tas straipsnis yra santrauka paskaitos, kurią autorius skaitė praeitą vasarą Amerikoje vykusiame Tarptautiniame Liaudies Muzikos kongrese.

• Lietuvių Tautosakos lobynui, kurį redaguoja ir leidžia dr. J. Balyš, atsiųsta dvi garbės prenumeratos (po 20 dol.) iš Waterbury, Conn. Prenumeratoriai yra Tėvynės Mylėtojų Draugijos skyrius N. 5. ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos skyrius Nr. 3. "Lobynas" netrukus atiduodamas spausdinti.

• Lietuvių išlaikymo tarnyba Vlike paskelbė konkursą parašyti jaunimo teatrui scenos veikala.

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba išleidžia A. Giedriaus paruoštą lietuviškų pasakų rinkinį "Tėvų pasakos". Rinkinį iliustravo dail. J. Kaminskas.

• Juozas Kazickas, prieš ketverius metus atvėjęs į Ameriką, Yale universitete gavo ekonomijos daktaro laipsnį.

• Baltijos jūroje dabar plaukioja du dideli JAV šarvuotai — "Missouri" ir "Wisconsin". Su jais plaukioja ir visa eilė mažesnių laivų.

• Balso įgaliotinis Vokietijoje, prieš išvykdamas į JAV, lankėsi Italijoje. Birželio 22 d. iš La Havre uosto (Prancūzijoje) išplaukė į JAV.

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos, rodančios prieš 10 metų Lietuvoje bolševikų įvykdytus žiaurumus, su angliškais ir lietuviškais paaiškinimais. 75 c. Dar galima keletą gauti DIRVOJE

BEST WISHES To Our Friends and Patrons BRADY'S SERVICE STATION

Gasoline — Oil — Tires
Batteries
Complete Lubrication
1679 Ansel Rd. CE 1-9674
8124 Hough Ave.

Kaip elgtis užsienyje?

Yra pasirodęs vadovėlis, prancūzų kalba, kuriame vaizduojamos svetimų kraštų ypatybės bei papročiai. Ypatingai verta atkreipti dėmesį į bendrąsias taisykles, kurios visuose kraštuose yra tos pačios.

Svetimšaliai, rašo toje knygoje, nesudaro sau pavojaus, jeigu tą kraštą, kuriame jis, vadina ypatingai svarbiu ir didingu. Geriausia bus, jeigu jo nuomone, šis kraštas yra stipriausias, didžiausias ir turtingiausias visame pasaulyje. Kur bebūtum, patartina apie kaimyninį kraštą

tylėti: Ispaniją reikia pamiršti Lisabonoje, Belgiją — Olandijoje, Rumuniją — Vengrijoje, Braziliją — Argentinoje ir t.t. Daug geriau yra apie krašto istoriją, kuriame esi, leisti kalbėti čia buvusiems, negu pačiam ją pasakoti, kad ir su geriausiais norais. Jeigu čia buvusi pradeda kritikuoti savo kraštą, geriausia yra įterpti klausimą apie šeimyninio skilvio sveikatą, arba pasiskųsti savo reumatizmu...

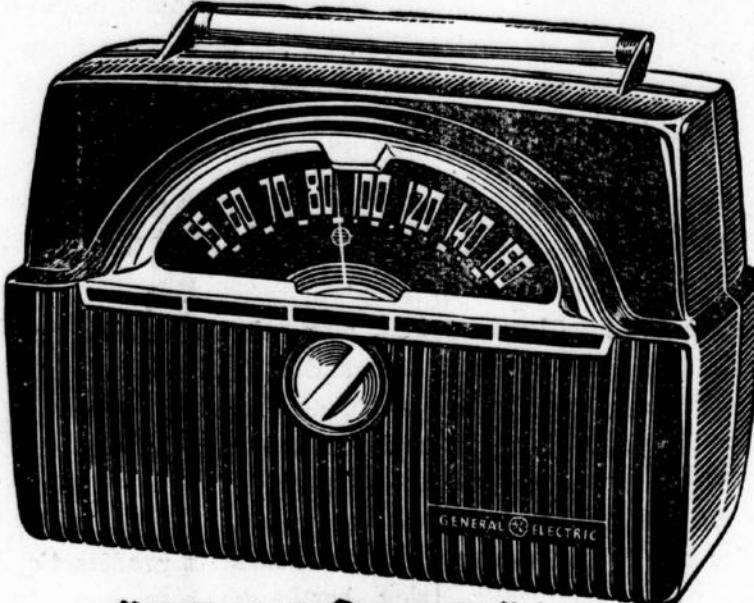
Kiekvienam keliaujančiam turi būti aišku, kad didžiausi technikos ir mokslo laimėjimai yra

pasiekti tame krašte, kuriame jis tuo metu yra. Yra taktiška leisti suprasti, kad tą kraštą ir jo gyventojus, nors tik platoniskai, bet nuoširdžiai myli. Nes yra žinoma, kad jokia tauta nemyli kitos tautos, tačiau kitu megiamu ir vertinama nori būti kiekviena.

Vieno tačiau joks svetimšalis neturi pamiršti: "nerašyk niekad apie kraštą, į kurį dar manai kada nors grįžti". — pataria ta knyga.

DIRVĄ UŽSISAKYTI
galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

New Super-powered

"ALL-YEAR" PORTABLE RADIO
Model 610
PLAYS ON AC, DC, OR BATTERIES!

It's a Portable!

It's wonderful—at home or out-of-doors! It brings in distant stations clearly. G-E Dyna-power Speaker for clear, rich tone! G-E built-in antenna! General Electric dependability! Excellent battery performance.

It's a Table-Radio!

This handsome new G-E radio is also smartly styled for year round enjoyment in your living room, bedroom, kitchen! When played on AC or DC house current, the beautiful sunburst dial illuminates! See it today! You'll love it!

SUOPIS FURNITURE
6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Kinijos diktatorius Mao priima dovaną nuo Tibeto, kurią įteikia ne kas kitas, kaip vadinamasis Panchen Lama, tai yra kinų komunistų žinioj esąs berniukas, naudojamas, kaip "atsarginis" Buddos įsikūnijimas, kuriuo reikalui esant būtų galima pakeisti esamą Dalai Lamą. Tuo tarpu tas pakeitimas atrodo komunistams dar nereikalingas, kadangi ir dabartinis Dalai Lama (tikriausiai jo, dar nesavarankaus vaiko globėjai) pasirodė esąs sukalbamas: Tibetas tyliai pasidavė Kinijos komunistų valdžiai, pasitenkindamas išvirsine "savivalda", tai yra Dalai Lamos valdžios vietiniuose reikaluose formaliu palikimu. Greičiausiai taip neilgai tepasiliks, ir permainos ateis greičiau, nei kas nors tenai jų tikisi. Jos ateis kaip koks nesulaikomas vėjas ir ligislinė Tibeto tvarka (tiesa, labai savotiška ir svetimiems beveik nesuprantama) išnyks, greičiausiai, drauge ir su jos palaikytojais. Jau dabar, esą, Dalai Lama turėjo sutikti, kad Tibete galėtų apsigyventi ir komunistų globojamas "įsikūnijusio Buddos variantas" — Panchen Lama.

3 Spring Items FOR YOUR HOME

New PAINT

For Outside
FAMOUS

Dutch Boy

For Inside

Dutch Boy

The best always costs less!

New Wallpaper

Deep tones — companion designs — "combed plywood" in 22 different tints — Everything your home asks for! Call for our new sample books. . . and see our Bargain Basement!

New Linoleum

All famous makes: Armstrong, Nairn, Sloan, Bonny Maid, Biro . . . and the new Plastic Sandran. Specials: RUGS, 9A12 4.95 CONGOWAL 42c Lineal Foot 9A9" As low as 9c

The U.S. Wallpaper & Paint Co

WE DELIVER — FREE PARKING

6001 EUCLID Ave.

HE 1-6944

TRIKAMPIS -

KAUNAS, KLAIPEDA,
KARALIAUČIUS

P. Mažeika

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Pirmasis tų svarbiųjų Nemuno intakų yra Neris. Kiek ši upė yra verta daryti tinkama plaukiojanti laivams augščiau Vilniaus, maždaug teta duomenų, bet to ir svarba nėra didelė. Tačiau nedaug reikia sakyti Neris, kaip vandens kelio, reikšmei išsiaiškinti tarp Kauno ir Vilniaus. Nors Vilniaus pramonė ir nemaža, tačiau kaip miesto, paskirai palikto, ji ten vargiai beturėtų galimybės plėtotis. Visai kitos perspektyvos jo laukia, kaip Lietuvos sostinės. Su tuo neišvengiamai bus susijęs žymus gyventojų skaičiaus augimas, pramonės plėtojimas, statyba, o kartu ir nuolatinis padidintas masinių medžiagų suvartojimas. Suprantama, kad tokios apimtys miestui ir jo plėtojimui pigus vandens kelias yra kapitalinės reikšmės ir vienas iš pirmųjų Vilniaus atstatymo darbų turėtų būti Neris sureguliuojimas ir pilnas pritaikymas laivininkystei.

Nevežis yra antrasis Nemuno svarbiųjų intakų. Jau prieš paskutinįjį karą buvo pradėti Nevežio sureguliuojimo darbai, tikslu padaryti jį laivams plaukiojanti tinkamu pirmiausia iki Kėdainių, nes išsiplėtęs cukrinių runkelių auginimas reikalavo šį vandens kelią įjungti į apyvartą. Senovės Nevežis buvo

naudojamas laivininkystei iki Panevėžio. Vieną kitą amžių anksčiau Lietuvos upės buvo vandeningsnės nei dabar, nes buvo daug girių ir pelkių, kurios gausiau tas upes maitino. Tačiau dabar turime naujoviškas upių reguliavimo ir kanalizacijos priemones, kurios padaro vandens kelius ir per kalnus. Nevežio transporto kelio prailginimas iki Panevėžio nesudaro didelių sunkumų hidrografiniu — statybinio atžvilgiu Lygiai mažai sunkumų tesudaro ir kelio prailginimas iki Rygos įlankos, sujungiant Nevežį ties Panevėžiu su Mūšos intaku Lėveniu. Perkamas būtų apie 10 km, toliau tęktų kanalizuoti Lėvenį ir Mūšą, kuri yra vandeningos Lielupės šaka. Lielupe didokį jūrų laivai, iki 700 BRT plaukia iki Jelgavos. Šis kelias būtų labai naudingas visai vidurinei ir šiaurinei Lietuvai, o Kauną ir Vilnių priartintų vandens keliu prie Rygos bent keturiais šimtais kilometrais.

Nevežio ir Lielupės kryptis yra maždaug lygiagrečiai su Kauno — Šiaulių — Rygos geležinkelio ir pirmu žvilgsniu gali atrodyti, kad tas vandens kelias sudarytų tik nereikalingą konkurenciją tam geležininkui. Taip buvo galvojama visoj Europoj išaušus geležinkelių erai ir karštligiškai plečiant visuose

tenyškiesiuose kraštuose geležinkelių tinklą. Vyravo nuomonė anuo metu, jog vandens keliai jau yra galutinai nurašyti į istoriją. Bet įvyko atvirkščiai: juo plėtėsi geležinkelių tinklas ir gerėjo keliai, tuo labiau gyvėjo ūkis ir tuo labiau tie keliai būdavo apkraunami. Greit buvo pastebėta, jog vandens keliai geležinkeliams ne tik nėra konkurencija, bet atvirkščiai, labai vykęs abipusis papildymas. Tada vėl iš naujo sugrįžta prie vandens kelių tinklo plėtimo ir kaip tik tada visa Vakarų Europa išugdė vidaus vandens kelius iki nuostabaus pajėgumo. Šiandien ten visais paupiais randame ir geležinkelius.

Yra prekių, kurios nepakenčia upių transporto, reikalaujamos greito pervežimo, ir čia geležinkelis nepakeičiamas; yra vėl prekių, kurios dėl savo masiškumo nepakenčia geležinkelio, kurio tarifai niekad negali būti tokie žemi, kaip vandens kelio; yra ir tokių prekių, kurios gali būti transportuojamos ir vienu ir kitu keliu, nedaug teatsiliepiant jį jų kainą: tai negendancios, bet brangios prekės, kaip įvairios mašinos ir kt.

Prekybiniams laivams, kaip jūriniams taip ir upiniams, su vidutiniu greičiu 10—12 mazgų (apie 20 km per valandą), santykis tarp visuotinio pasipriešinimo judesiu ir judancios priemonės svorio yra 1:500. Pakrauto laivo išspausito vandens svoris (deplacmentas) sutinka su važma tonomis apytikriai kaip 20:15, tokiu būdu santykis tarp pasipriešinimo ir naudingo krovinio yra 1:375. Geležinkelyje tas pats santykis yra 1:100. Prisimenant geležinkelių įrengimų

brangumą, labai gausų ir brangų personalą bei sudėtingą ir išlaidžią nuolatinę priežiūrą, tas santykis dar žymiai pasikeičia vandens kelių naudai. Suprantama, kodėl Didž. Britanijoje, kur geležinkelių tarifai ypatingai augsti, grūdų atvežimas laivu iš Kanados į Londoną atsieina pigiau, negu geležinkeliu iš Skotijos.

Pabrėžtina, kad visi upių reguliavimo ir vandens kelių statybos darbai Lietuvoje, įskaitant ir šį Kauno — Rygos kelią Nevežio — Lielupe, eikia priskaityti prie pigųjų tos rūšies darbų. Lietuvos upės yra mažai slenkstėtos, ramios lygumų upės, o upynus išskiriantieji pakilimai menki. Atsiminus, kad statant Reino — Ronos kanalą reikėjo per kalnus iškasti 18 km tunelį, kuriuo plaukioja laivai, ir kaip toks nepaprastai brangus kanalas save pateisina, neturėtų būti abejonės našumui tų, palyginti, nedidelių kapitalų, kuriuos reikia įdėti į mūsų upes, paverčiant jas naudingais keliais.

Nemunas žemiau Kauno

Peržvelgiant toliau į Kauną ir iš Kauno vedančius kelius, tenka specialiai paliesti Nemuno ruožą nuo jo žiočių iki Neris žiočių. Kaikurių, rašiusių Nemuno vandens kelio klausimais nepriklausomybės metais, būdavo iškeliamas reikalas koskubiusiai sureguliuoti ruožą nuo žiočių iki Kauno taip, kad plaukiojimo vaga visame ruože turėtų pakankamai gilumo ir laivų nuo Klaipėdos ir Karaliaučiaus iki Kauno nebereiktų per-

krovinėti. Tatai buvo sėkmingai pradėta vykdyti nuo Kauno žemyn. Kaunas — Veršvai ruožas iki 1929 m. vidutinis gilumas buvo 70 cm, o sureguliuojus, be jokio specialaus gilinimo gylis laikėsi 2,3 m. Taip reguliuojant toliau tas darbas tarp Kauno ir Smalininkų būtų atsėjęs apie 18 milijonų litų (Žr.: Merks "Vandens keliai", 1934 m.) Be abejonės, tolimesnis Nemuno ir kitų upių reguliavimas bus surištas ir su elektros jėgainių statyba. Tuo būdu visi tie darbai bus žymiai brangesni, bet užtat tarnaus dviem tikslams.

Nemune tarp Kauno ir žiočių, daugiau siaurinant upės vagą ir gilinant, galima pasiekti dar žymiai didesnio gylis, o tai duotų galimybės neperkrautiems laivams atplaukti iki Kauno ne tik iš Klaipėdos ir Karaliaučiaus, bet taip pat ir iš kitų Baltijos ir dalinai šiaurės jūros uostų. Atseit, Kaunas tapytų ne vien didžiojo vidaus vandens uostu, bet dalinai ir jūrų uostu. Jūrų laivininkystė buvo pas mus tik užuomazgoje ir mes dar nebuvo išsiūpinę visų mums naudingiausių laivų tipų, todėl mažojo tonazo laivai (motoriniai burlaiviai) platesnei lietuvių visuomenei mažai tėra žinomi. Tačiau kas dažniau pasisukinėdavo Klaipėdos uoste lietuviškais žvejimo metais, matė nuolat to tipo laivų po įvairiausiomis vėliavomis, dažniausiai danų, švedų, olandų, nes tose tautos šis tonazas yra ypač sėmingai išsirutuliojęs. Mes, plėsdami savo jūrų laivininkystę, neišvengiamai turėsime į jį atkreipti daug dėmesio. Nors bendras dėsnių yra, kad laivas tuo rentablesnis, kuo didesnis, tačiau

SIMTANUOŠIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Apie politinį davatkizmą ir vienybę

Jonas Pakrantis, kaip simtanošimtinis lietuvis, dažnai paguldavo apie būsimą Lietuvos politinę santvarką ir atsidėjęs sekė, kaip tą santvarką vaizduoja mūsų įvairių krypčių spauda. Tačiau jis su nusistebėjimu bei apgailestavimu turėjo pripažinti, kad mūsų spauda tuo svarbiu klausimu beveik visai nesidomi. Visi pasitenkina pabrėždami: atkursimė demokratine Lietuvą, ir daugiau nieko. Tik retkarčiais vienu kitu praslysta straipsnelis apie tai, kad partijos demokratinei santvarkai esanti būtenybė, kad partijų nesą ko bijoti, nes "per nuomonių skirtumas išsiferencijuojanti teisybė" ir t.t. Pakrantiui susidarydavo įspūdis, kad, tų apasaltų nuomone, lyg ir išeitu, kad juo daugiau partijų, juo demokratinesis režimas, juo daugiau partijų partijėlių, juo sveikiau kraštui ir kad daugiau partinių kalbėtojų, juo tauta greičiau ir nuodugniau pažįstanti teisybę...

Kita vertus, Pakrantis pastebėjo, kad išeivijos spauda nuolat skambina vienybės varpa. Visokių krypčių spauda palaiko tą nuomonę, kad dabar mums reikia vienybės, kad tik sutelktomis gretomis būsiąs našesnis bei sėkmingesnis Lietuvos laisvės atkovojoimo darbas. Net ir pats Vliko pirmininkas Krupavičius pasakė Londono lietuviams, kad reikia "partinius bilietus paslėpti kišenėse". (Tarp kitko reikia priminti, kad Vlikas "uoliai" vykdė tą partinio bilieto slėpimo politiką, kad lig šiol Klaipėdos atstovas dar tebesibeldžia į tos įstaigos duris). Kitaip sakant, tegyvuoja lietuvių vienybė Lietuvos atstatymo vardu!

Tas šūkis Joną Pakrantį, kaip

tikrą lietuvių, visada labai žavėjo. Jam visada rodėsi, kad lietuvių pasaulyje tiek maža tėra — o po šios katastrofos liks dar mažiau — kad tik jų savitarpio vienybė gali juos išgelbėti nuo galutinio žlugimo.

O pagaliau, jis klausė, ar atgavus nepriklausomybę, nereikės visų lietuvių vieningos tautos kraštui atstatyti ekonomiškas, taisybiškas kultūrinės, ekonominės bei ūkinės problemas bus naudingiau turėti dvidešimt partijų, ar gal užtektų dviejų trijų, kurios, gal būt, greičiau ir sėkmingiau "išdiferencijuotų teisybę", kaip kad keliosdešimt partinių davatkų?

Jautriai reaguodamas į lietuvių visuomenės nuotaikas, Jonas Pakrantis jautė ir šiandien jaučia, jog ta skelbiama išeivijoje vienybė nėra nuosirdi. Tai nėra vienybė tikra to žodžio prasme, tai yra tik partinių rietenų paliaubos. Pagaliau, to neslepia nei dešiniųjų bei kairiųjų srovių vadai. Tai yra žiaurios tikrovės padiktuota vienybė, neturinti gilesnių šaknų nei srovių galvosenoje nei jausenoje. Tai yra vienybė, taip sakant, ligi Lietuvos atstatymo durų, lygiai kaip kad kun. Krupavičiaus kvietimas slėpti partinius bilietus galioja tik iki Virbalio. Ir daugelis reiškinių rodo, kad partiniai davatkos nerimsta ir nekantraudami laukia to palaimingo momento, kada vėl galės varnoti savo partinius priešus skersai ir išilgai ir kada vietoje vienybės šūkiu vėl visoje savo davatkioje didybėje skambės srovių balaganų šūkliai. Deja, nėra duomenų manyti, kad Lietuvos tragedija bent kiek būtų pamokiusi srovinis davatkini-

kus, kad jie pagaliau atsipeikėtų ir prisimintų, jog pirmų pirmausia yra lietuvių, o tik paskum dešinieji ar kairieji ar kokie kitoki.

Kodėl lietuvių, mėgstą politikuoti, negalėtų sutilpti į dvi, daugiausia — tris partijas, šiaudien tebėra paslaptis kiekvienam iš mūsų. Kodėl mūsų politinis gyvenimas ejo išcentrine, o ne įcentrine linkme? Kodėl anais metais buvo pasakyta, kad Lietuvą valdą 112 karalių? (Mat, tais metais tiek buvo atstovų Lietuvos seime). Ar mes turėjome ir tebeturime kažin kokių ypatingų socialinių, ekonominių bei ūkinių problemų, kad jas sprendžiant reikėtų deferencijuotis iki begalybės?

Jonas Pakrantis rado į tuos klausimus įvairaus pobūdžio atsakymų: psichologinių, istorinių ir t.t., bet, jo nuomone, atsakymų į šiuos klausimus pačios problemos dar neišsprendžia. Jo manymu, kažin kas turi būti pakeista pačiame lietuvių charakterio pamiltų lietuvių vienybės teryje, kad jis tikrai ir visam laikui išsprendžia šiuos klausimus. Kad vienybės šūkis nepalikytų tik paliaubos, o pasidarytų jos kasdienė duona, kad begalinis partinis diferencijavimas nėra jokia politinė išmintis, o tik davatkiskas pamokslininkavimas apie demokratiją, kad pagaliau mes intume įsisąmoninti tą mintį, jog tikroji demokratija nėra neatsakingas partijų perėjimas, o kompromiso dvasia, kuri iš tikrųjų ir remiasi kiekviena gerai veikianti demokratijos santvarka. Demokratijos esmė glūdi ne partijų dauginime, o įsėjiojime tokių kompromiso dvasios pagrįstų politinių programų, kurios sugebėtų ko daugiausia aplink save sutelkti li-

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

KRITZER'S BAKERY

Finest Baked Goods and

Dairy Products

14100 Kinsman Rd. LO 1-9725

Isser Kritzer, Prop.

lietų.

O kita vertus, kad ir geriausia politinė programa Jono Pakranti akyse neturėjo jokios vertės, jei ji partinius reikalus pastato aukščiau už visos valstybės bei tautos interesus. Tegul bus atsižvelgta į srovinis reikalavimus, tegul bus pagerbtas individas, bet tegul nebus pamiršta ir visa bendruomenė. Ir pagaliau, tenebus priešingos partijos narys tas aršusis priešas, kuris reikia sunaikinti... Juk ir jis lietuvis!

Tomis savo mintimis Jonas Pakrantis vieną vakarą pasidalinai su savo kaimynu Petru Kanapėnu. Šis jį susidomėjęs išklusė ir ilgai galvojo. Paskum jis jam pasakė:

— Tavo demokratijos supratimas idomus. Tai yra, taip sakant, gal lietuviškas demokratijos supratimas, arba toks demokratinis santvarkos supratimas, kuris mums būtų naudingas. Bet tu nenumatei vieno dalyko: jei demokratija bus pagrįsta kompromiso, tai tada viskas bus ramu, darbas eis sklandžiai ir t.t., bet kokiū būdu tada, lietuvių patenkims, sakyčiau, savo įgimtą polinkį pasiriti? Nuo per ilgo susilaikymo padilgyti vienas kitam dirgsnius jie susirgs nervų ligomis...

— Aš jiems visam krašte pristatysiu kultūros namų, kur jie galės išsiblaškyti, — atsakė Jonas Pakrantis.

KAI RADIJAS ŠAUKĖ PRIE GINKLO

Karo pradžia ir sukilimas Lietuvoje prieš 10 metų

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Afsisaukimas baigtas. "Tautiečiai!" — pradėjo A. Aš nusižuokiu, kad tai skamba lyg visuomenės veikėjo prakalba. Ištaisom į "Lietuvos Vyrai!" Daugiau pridėti nėra ko — ir turininga, ir ugnį skelia. Dabar tik išversti į kitas kalbas, kad ir pasaulis žinotų, jog pradedam kovą dėl laisvės. O kalbų niekas nemokam, tik vienas A. moka prancūziškai. Nors tiek. Jis sėda prie vertimo. Tuo tarpu grįžta pasiuntinys be himno. Ir pas kaimynus jo nerado. Vyru daugėja: sugrįžo pora per langą išlipusių, keli nauji atėjo. Jau yra du technikai, pranešėja ir režisoriaus. Pastarieji renka transliacijai tinkamas plokšteles. Darbas verda.

Tuo metu atbėga patrulis iš gatvės ir sako matęs mūsų būrelį vadą leitenantą M. Matęs iš tolo, Laisvės Alėjoje. Išsiučiū jį surasti M. ir atvesti. Po kelių minučių M. jau čia. Pasirodo, naktį jis nakvojęs pas draugą, o rytą praėjęs porą kartų pro radiofoną ir matydamas vien tylą, nenorėjęs užteiti, slampinėjęs aplinkui, kol sutiks ką nors, iš ko sužinotų, kas ten darosi.

Supažindinau jį su viskuo, ką pats žinojau ir prašiau tuojau perimti vadovavimą, nesgi jį mūsų vadas ir su štabu ryšius turi. Jo ir autoritetas didesnis būtų, ir radiofoną jis geriau pažįsta. Jis tačiau svyravo. Pagaliau, prašomas, jis pasiūlo kompromisą: jis perima programos rengimą, aš pasilieku, kaip paskirtas, komendantu, tikriausiai — apsaugos būrio vadu. Jis tuojau imasi darbo ir visų pirma pasirašo sukilėlių atsisaukimą: "Sukilėlių štabo viršininkas".

Vertimas dar tebedaromas,

BALYS GRAZULIS

tad su programos pradėjimu dar reikia palaukti, bet tai jau nebe mano reikalas: aš "galva atsa-kau" už radiofono saugumą.

Išeinu į kiemą ir matau vieną tarnautoją prie vartų. Įleidžiū. Mane užpuola kiti — girdi, jis karjerą padarė ir su pa-čiu Banaičiu bičiuliavosi. Siūlo jį išvaryti arba suimti.

— Išvaryti, kada jis žino, kas čia dedasi, pavoja. — Šnipštels dalinio vadui gatvėje ir po mūsų, — atsakau. — Čia blėdžių nepadarys, seksime, be to, aš taip pat karjerą padariau. Konkrečių davinų apie jį neturiu. O jūs turit?

Ne, jie neturi, bet jie įtaria. — To neužtenka, — sakau, — aš negaliu areštuoti vien dėl to, kad kas nors ant jo pyksta.

Skundėjai nepatenkinti, bet sprendimo nekeičiu. Tarnautoją siučiū padėti programos ruošti. Jau beveik viskas parengta. M. tik klausia, kas skaitys atsisaukimą, gal aš galėčiau. Aš sutinku, nes M. balsas duslus ir tylus, be to, jis niekad nėra buvęs prie mikrofono. O aš turiu patyrimo. Aš dar patariu, kad buvę pranešėjai neanonsuotų, nes tai gali klausytojams sukelti įtarimą, ar tai ne provokacija, ir šiaip tai būtų netinkamas įspūdis. Pasiūlau A. į pranešėjus. Jis yra buvęs pranešėju.

Taip besiderant, atbėga vartų sargybinis ir sako, kad trys įtartini tiptaliai nori pasikalbėti su manim — būrio vadu.

6. KAUNO RADIJAS PRABYLA

Už vartų groty stovi trys vyrai. Visi trys ilgais batais ir kariškomis kelnėmis. Seniausias

iš jų su kepure, vienas be kepurės, o trečias plačiabrylę skrybėlę ant akių nuleidęs. Panašiai apsirengusių buvo kažkada tekę matyti lietuviškų čekistų.

Laikydamas ranką kišenėje ant pistoleto, prieinu:

— Esu būrio vadas. Ko norėjote? — klausiu.

— Aš esu Anupras, — sako amžiumi vyriausias.

— Labai malonu. O pavardė?

— 22... — ir toliau skaičius ne tas, kurio laukiau.

— Tokio nepažįstu, — atsa-

kau. Vyrai sumįsta. Pasitraukia nuo vartų ir tariasi. Paskui ir vėl sako skaičių. Ir vėl ne tą. Aš purtau galvą ir pistoletą per pusį ištraukiu iš kišenės. Netoliese stovi pasirošę sargybiniai. Atvykėliai ir pasitraukia pasitarti. Manje kyla įtarimas, atidžiai juos stebiu. Tada vyresnysis sugrįžęs sako:

— Tautietai, aš esu pulkininkas V., čia aktyvistų štabo įgaliotinis P. ir leitenantas L., mes atvykom paskelbti nepriklausomybės atstatymo deklaraciją. Tautietai, patikėk! Nejaugi dėl to prakeikto slaptažodžio turi niekais nueiti didelis reikalas. Užmiršom, davėm skirtingoms apygardoms ir kitokį skaitmenį ir dabar susipainiojom.

Kalbančiojo akyse matau nuosirdumą ir balse yra kažkokia šiluma, kuri verčia patikėti. Nors tas pavardes girdžiu pirmą kartą, bet patikiu. Liepiu atkrinti vartus ir vedu atvykėlius į rūmus.

— Kaip pas jus? — klausia.

— Tvarkoj, — atsakau.

Pristatau juos programos viršininkui M., pats einu įspėti vyrų. Valanda atėjo! Dabar budrumo ir drąsos! Pastatau porą

(Perkelta į 5-tą pusl.)

šie maži motoriniai būrlaiviai lengvai nukurkuroja didelius laivus trumpuose praplaukimuose dėl šių priežasčių: 1. tokiam laivui aptarnauti proporcingai nedaug tereikia žmonių, nes motorų aptarnauja denio žmonės, 2. paprastai tokio laivo įgulą sudaro viena šeima, kuri dažniausiai est ir laivo savininkė, 3. tonažas palankus ypač į mažus uostus, kur siunčiamos partijos yra smulkios ir reikalinga maža gremzlė.

Tų laivų vidutinis tonažas yra 200—250 BRT ir gremzlė 3—3,5 m. Galint jiems iš visų Baltijos ir Šiaurės jūros uostų atplaukti be perkrovimo tiesiai į Kauną, susitaupo laikas ir didelės perkrovimo išlaidos. Tuo pačiu pajūrio uostai būtų gerokai palengvinami, kas labai svarbu, turint galvoj labai ribotą Klaipėdos krantinių ilgį.

Čia dera prisiminti galimybę perkasti Nėringą ties Preila, kad laivai galėtų iš jūros įplaukti tiesiai į Marias. Ta galimybė būtų verta dėmesio ir studijų, nes spėjama, jog tuo atveju ne tik žymiai sutrumpėtų kelias į Kauną mažesniems laivams, bet ir Klaipėdos uostas, priuostis ir įėjimas į uostą būtų daug mažiau užnešami smėliu pasukus dalį grovės pro kanalą.

Tatai turėtų didelės reikšmės ir žvejybai. Nidos ir Juodkrantės žvejų uostai pasidarytų ne tik marių, kaip dabar, bet ir jūrinės žvejybos uostais. Visa Nėringa iš jūros pusės turi lėkštus smėlėtus krantus be jokių įlankų ir kitokių palengvinančių aplinkybių pastatyti nors vienam žvejų uostui tarp Klaipėdos ir Piluvos. Tuo tarpu tokią ilgą pajūrie juostą palikti be jokio žvejybos uos-

to yra labai neūkiška. Kanalu prakirsta Nėringa išspręstų šias problemas automatiškai.

Kauno geležinkeliai

Šalia Vilniaus, Kaunas yra pats didžiausias Lietuvos geležinkelių mazgas. Kaip uostui didesnės reikšmės turi tos geležinkelio linijos, kurių plotai gravituoją tik į Kauno uostą. Iš tų Mariampolės — Kauno ir Šiaulių — Kauno ruožas galima skaiyti lietuviškojo Kauno uosto užnugario geležinkeliais, kai tuo tarpu Vilniaus Kauno ir Eitkūnų Kauno ruožas galime skaiyti tik atkaromis didžiosios tarptautinės linijos iš pat Ukrainos centro, išeinančio iš geležinkelių mazgo Bachmac, per Homelį, Minską, Vilnių, Kauną ir Karaliaučius. Ta linija yra vieno daly svarbi Kaunui ir Karaliaučiu. Prieš pirmą didįjį karą ji buvo specialiai nukreipta į Karaliaučius. Sunormalėjus tarptautiniams ūkiniams santykiams, ta padėtis ir to geležinkelio svarbiausias tikslas ir toliau bus Karaliaučius, tačiau Kaunui jis taip pat yra svarbus ir vietiniu ir tarptautiniu atžvilgiu. Siekiant pasidaryti žuvieną eksportuojančių ir tai prekei tarpininkaujančių kraštu, šis geležinkelis galės turėti lemiamos reikšmės išeiti mums su šios rūšies preke į tarptautinę rinką.

Lietuvoje ir pietuose bei rytuose už jos, geležinkelių tinklas tebėra labai dar neišvystytas, retas ir toli nepatenkinas statomų reikalavimų. Esant terenui patogiam geležinkelių statybai, reikia manyti, kad jų toje erdvėje dar bus daug statoma. Juos planuojant, neturėtų būti išleidiama iš akių Lie-

tuvos, kaip tranzito krašto, geopolitinė padėtis, ir statomi taip, kad jie remtų tą Lietuvos ūkio tendenciją, lengvindama krovinių riedėjimą prekybos centrų link. Kaunas, Klaipėda, Karaliaučius visada turėtų būti pabojami, kaip tranzito židiniai.

Kiti keliai

Plečiantis kelevių ir prekių transportui autovežimiais, kiti važiuojamieji keliai įgyja vis daugiau reikšmės. Mūsų vieškeliai beveik pilnai (ypač sausuoju metų laiku) patenkina susisiekimą arkliais, bet jie tik labai ribotai sutalpina autovežimius, viena — dėl savo ankštumo, antra — dėl nepakankamo kietumo šlapiomis rudens ir pavasario dienomis. Kietų kelių — plentų statyba bus Lietuvoje vienas iš didesniųjų uždavinių.

Iš tos kelių rūšies Kaunui yra svarbūs: naujasis žemaičių plentas, Zarasų — Ukmergės — Kauno, Vilniaus — Kauno ir Mariampolės — Kauno. Pirmieji du ypatingai svarbūs, nes jungia su Kaunu plotus, iš kurių jokio kito tiesioginio kelio nėra.

Plentai iki šiol lemiamos svarbos turėjo tik kelevių susisiekimui. Tas dar nebuvo išplėsta iki kraštutinumo ir plėsis toli už pasienių ribų, tačiau, reikia manyti, ir toliau bus dideliu mastu naudojama vien kelevių judėjimui ir tik labai ribotai prekių transportui didesniuose atstumuose, nes ši priemonė daug brangesnė už geležinkelį, nelyginant jau su vandens transportu.

Prekių transportas autovežimiais nėra mažas, tačiau tik paskutiniame etape, t. y., nuo artimiausios geležinkelio stoties iki pre-

kybininko, o kartais ir vartotojo durų. Autovežimis yra todėl tipinga transporto priemonė miesto ribose, tačiau neretai ji apsimoka panaudoti ir didesniems atstumams, kaip tik dėl tos priemonės lankstumo ir sugebėjimo privažuoti iki paskutinės iškrovimo vietos. Vidutiniuose atstumuose, siunčiant krovinį tiesiai autovežimiu, galima sutalpyti vieną ar kelis perkrovimus ir tuo būdu brangiausioji transporto priemonė gali tokiu atveju virsti pigiausia.

Į Kauną subęgantieji plentai yra svarbūs, jie buvo jau gerokai apkrauti, ir bus dar labiau apkrauti ateityje. Nėra abejonės, jog ši kelių rūšis turės vis didėjančios reikšmės ir linktina jų tinklui apie Kauną išsiplėsti daug daugiau, o tai savo ruožtu bus parama ir Kauno uostui.

Kauno uostas

Uostas yra įrengtas tarp Karmelitų bažnyčios ir Kanto gatvės, įlankoj, atskirtoje nuo Nemuno vagos dirbtiniu pusiasaliu upę reguliuojant. Šis uostas savo krantinių ilgį nebuvo pakankamas Kauno reikalavimams, todėl Vandens Kelių Tarnybos buvo paruoštas projektas jį išplėsti. Buvo numatyta iš-kasti dar tris baseinus, išeinančius iš dabartinio pagrindinio baseino, ir tuo būdu išplėsti uosto plotą ir krantinių ilgį iki patenkina-mo dydžio. Viena iš tų baseinų turėjo būti įrengtos pajėgos dirbtuvės. Baseinams norėta duoti pakankamą geležinkelio bėgių skaičių, aprūpinti judomais kranais, sandėliais ir kitais modernaus uosto įrengimais. Tą projektą realizavus, buvo manoma uostą

būsiant pajėgų metinei apyvartai 1,500,000 to. Projektas dar tik iš dalies buvo realizuotas, bet baigtas galėtų ilgesnį laiką patenkinti Kauno reikalavimus, prisimenant, kad 1938 metais Kauno uosto apyvarta tebuvo 94,262 to. Tačiau tas kiekis mažai tepasako, nes iki pat paskutinio karo Nemunas, kaip tranzito upė, nebuvo apyvartoj, o vietinis transportas, dėl menko vandens kelių paruošimo, buvo mažai išsipletojęs. Visa tai gali greit ir net staiga pasikeisti ir numatytasis pastatyti uostas gali pasidaryti net persiauras, bet dėl to tikriausiai rūpesčių nebus, nes Neris ir Nemuno pakrantės ties Kaunu tikrai atsiras vietos uostui išplėsti.

Uosto užnugaris

Lietuvos teritorijos atžvilgiu Kaunas yra gana centruota vieta, išskiriant pačią šiaurinę ir vakarinę Lietuvos dalį, kuri, neturėdama jokių vidaus vandens kelių, sausumos keliais mieliau naudojasi Klaipėdos uostu tiesiogiai, arba pati šiaurinė dalis linkusi pasukti net Rygon. Visa vidurinė Lietuva yra Kauno uosto užnugaris ir dėl to Kauną svarbus prekybos ir transporto mazgo ne vien tarptautiniu mastu, bet taip pat ir vietinės grynai lietuviškos prekių apyvartos atžvilgiu. Kaunas yra pakrovimo ir perkrovimo uostas Vilniui, Alytui, Ukmergei, Kėdainiams ir kone visai Suvalkijai, kiek jos transportas nėra geležinkeliais pasuktas į Karaliaučius.

(Bus daugiau)

Bent puse burnos prie spaudos!

Tai ne šūkis skaitytojams, bet kvietimas (apsidairyti) JAV lietuvių spaudos redaktoriams ir bendradarbiams. Geriausia būtų suvažiuoti ir būriu apgalvoti. Bet šis troškimas, deja, yra neatsiekiamas svajonė. Tenka tad apsiriboti "meile iš toli", atseit — pagvildinti kaikiuriuos taisytinus "nusenusių elgimosi papročius". Tenejsižeidžia bičiuliai (žurnalistai ir korespondentai) ir leidėjai, jei šios pastabos būtų "prieš srove".

"Leiskite į tremtinius, leiskit pas savus!" — va, pirmas nuolankus prašymas visiems JAV liet. laikraščių redaktoriams. Kai skaitai žmogus dienraštį ar savaitraštį, tai išsyk stabteri:

— Kas per dvilypumas: **Lietuvių Tremtinių Bendruomenė** (šaukia susirinkimą, ar nutarė ir t.t.) ir šalimais Petras Jonaitis ar Jonas Petrakis prieš kiek laiko atvykęs iš tremties (vedė,

pradėjo biznį, ar kt.). Čia sujaukiama pati politinės imigracijos idėja. Tremtinys su tremtimi tegali tada persiskirti, jei jo tremties priežastys išsenka (šiuo atveju: jei baigiasi Lietuvos Valstybės okupacija ir Lietuvių Tautos genocidas), arba jei pats tremtinys, atsipus sąžinei ir protui, susigūžia išimtinai pilvo tarnybai. Bolševikai ir jų propaganda užsieniuos seniai bando tremtį išvesti iš kovos vėžių, ar kitu kuriuo būdu suskaldyti. Ne gi mes jų tal-kininkai?

Lietuvos Gen. Konsulas Amerikai aiškiai paskelbė, kad visi tremtiniai tebėra Lietuvos Valstybės piliečiai. Antra grįžus, ir įsigijęs naują pilietybę tremtinys moraliskai tebėra Lietuvos konstitucijos saistomas. Mat, čia apsisprendimas nėra savanoriškas, apsisprendimą nulemia nenormalios padėties (Tėvynės

okupacijos) aplinkybės. Plati tai tema ir daugumas iš drovumo (ar vergiškumo) visai aplenkiamas.

Be to, kokia pačių žinių nesandora: JAVastybėse tremtinys krikštijamas kaip **buvęs tremtinys** ir čia pat (žiniuose iš Kanados, Australijos) jo dalios — nedalios bičiuliai vadinami senuoju tikriniu (**tremtinių**) vardu.

Gerą kirtį vienai redakcijai vožė Tėvas J. Vaškys, į korespondento klausimą — "Ar esate patenkintas grįžęs namo?" atsakydamas trumpai drūtai: "Namo? Kai grįšime kada į Lietuvą, tai ten bus mūsų namai..."

Nenusirašinėkite vienas nuo kito! — tai jau pradžios mokyloje galvon kalama patartis. Bet čia ne tiek redaktoriai, kiek žurnalistai ir korespondentai kalti. Žmogus iš prigimties nėra vienaakis, kitaip tariant, neapsiriboją vienu laikraščiu, parsikviečia į svečius du tris ir daugiau laikraščių (ir įvairių srovių). Koks jo nustebimas, kai tą patį straipsnį užtinka įvairiuose laikraščiuose. Tai jau, profesiniu terminu apibūdinant, žurnalistika per kalkę. O tos korespondencijos, korespondencijos... Jei kas nusičiaudėjo Detroite, būtinai pranešama ir Naujienoms ir Draugui, ir Dirvai, ir Vienybei, ir Darbininkui. Neseniai vieną tiksliai gydytojus teliečiantį

straipsnį skaitėme bene 4 laikraščiuose.

* *

Paisykime kalbos nuostatų! — čia jau "patiekalas" grynai redakcijoms. Ana, apie gudus Amerikoje žodis žodis skelbė 6 laikraščiai. Pačiam tekste, šalia tikrinio vardo — gudo, išsoko baltgudys ir belorusas. Vieną vieną "Dirva" teapkarpe šių terminų perteklių.

"Drauge" (seniau "Amerikoje") reikėsi, už parankių edamos, JAV ir AJV.

Turėtų čia atsilipti mūsų kalbininkai. Bet... ar tai begelbės. Turime po ranka "Lietuvių kalbos vadovą" ir galime abejotamus dalykus patikrinti. Toli gražu! Mes tingūs gimtajai kalbai tobulinti: klysta daktarai ir levitai, klysta mažaraščiai, o juo labiau — didžiaraščiai, klysta nepartiniai, o ypač partiniai (99,9% ateitininkų, varpininkų ir tautininkų, neištaria kaip reikiant savo — kaip tos srovės eilinio ar vado — vardo: ateitininkas riečia kirčiu pirmąją — varpininkas — r, tautininkas — n, kai visi turėtų kreipti dėmesį į antrąją n; bepigo socialistams, nes jų kirtis visada aiškus — kairinis!). Tai tikras kokteilis (ne: coctail, bet: koktus eilinis — kasdieninis — reiškinys)!

J. Cicėnas

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

**DAJRYMEN ICE CREAM
COMPANY**

3068 WEST 106th ST. OR 1-2300

GREETINGS and BEST WISHES

FROM A FRIEND

GREETINGS
To Our Many Friends and Patrons

THE SIMMONS COMPANY

"SIMMONS BEDS"

Fine Quality Products Since 1871

401 STONES LEVEE MA 1-2327

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

JACOBSON FURNITURE CO.

Complete Line of Furniture
Appliances and Television

2847 LORAIN AVENUE WO 1-6287

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

BELSKIS FOOD MARKET

WE CARRY THE FINEST FOODS AT THE
LOWEST PRICES

5809 WHITE AVENUE EX 1-1297

Greetings and Best Wishes
To All Our Friends and Patrons

**BROADWAY
BUICK CO.**

8401 BROADWAY
MI 1-8100

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons
**MAPLEHEIGHTS
RESTAURANT**

Serving the Finest Food
at the Lowest Prices
15201 BROADWAY AVE.
Maple Heights, Ohio

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

**BEDFORD
AUTO TRIM CO.**

Auto Glass — Convertible Tops

Upholstering Custom
Bedford Seat Covers

19 WOODROW AVE BE 2-2865
BEDFORD, OHIO

C. SILVERNAIL

REAL ESTATE BROKER

FOR HOLMES,

FARMS ACREAGE,

BUSINESS PROPERTIES

AND GODD ESTATES.

11 East Orange St.

Phone:
CHAGRIN FALLS 7-7268

Greetings and Best Wishes

WAKEFIELD

SPRING CO.

6513 CEDAR AVENUE

HEnderson 1-3164

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

**Gregory and
Lake Service**

SINCLAIR PRODUCTS

General Repairs

Town - In Service

Madison Ave. & Lincoln
BO 2-9806

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

NELSON'S

Family Style Restaurant

Private Parties — Banquets

Wedding Anniversaries

Open Daily—5 P.M.

Sundays 12 to 7 P.M.

Closed Mondays

1422 ADDISON ROAD

EX 1-4000

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

DOWNER

CARTAGE CO.

3150 LAKESIDE AVENUE

Phone: SU 1-0423

To You All
BEST WISHES

HENRY J. PORTER

Optician

505 SCHOFIELD BLDG.

MA 1-5899

Greetings and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

DR. A. N. BERGER

Optometrist

10545 EUCLID AVENUE

BROKEN LENSES QUICKLY
REPLACED IN OUR OWN
LABORATORY

Garfield 1-1556

Free Parking

Rear of Fenway Hall

MY SINCERE GREETINGS
For a Pleasant Holiday

JOSEPH R. NUTT, JR.

State Senator

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends

ROBERT SELZER
Assistant Law Director

Candidate for
JUDGE — MUNICIPAL COURT

GREETINGS and BEST WISHES

JUDGE FELIX MATIA

Common Pleas Court

GREETINGS and BEST WISHES

JUDGE LEE E. SKEEL

COURT OF APPEALS

GREETINGS and BEST WISHES

A. B. C. GARAGE

GENERAL AUTO REPAIRING
All Work Done to Your Expectations

8829-33 ST. CLAIR AVE. GL 1-5630

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

FIORDALISI FURNITURE CO.

COMPLETE HOME FURNITURE, APPLIANCES
AND TELEVISION

Shop and Save at our Store

— 2 Stores —

12106 SUPERIOR AVENUE GL 1-3768

11906 SUPERIOR AVENUE

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends

PARSONS AND PARSONS

MAKERS OF WATERPROOF FABRIC COLLARS
AND CUFFS

Main Office and Factory — 413-15 Huron Road

413 HURON ROAD CH 1-7723

Žuvo prieš 10 metų

Birželio 27 d. suėjo lygiai dešimt metų, kaip nuo bolševikų kulkos, už savo tėvynės ribų, neišvengęs daugybės kitų savo tautiečių likimo, žuvo b. Lietuvos krašto apsaugos ministeris, vėliau vidaus reikalų viceministeris pulk. Balys Giedraitis. Šiuo metu Clevelande apsigyvenusios jo našlės ir sūnaus rūpesčiu birželio 30 d., 7:30 val. rytą, Clevelando šv. Jurgio bažnyčioje bus pamaldos už jo vėlę.

Pulk. Balys Giedraitis buvo gimęs 1890 metų sausio 1 dieną, Rygoje. Jo tėvas Macrijonas Giedraitis ten buvo žinomas lietuvių veikėjas.

Rygoje baigęs gimnaziją, vėliau pateko į rusų kariuomenę ir išėjo karo mokyklą Maskvoje, žinoma, kaip karininkas, dalyvavo I pasauliniame kare. Jau 1918 metais grįžo į Lietuvą ir savanoriu stoji į besikuriančią Lietuvos kariuomenę. Už pasižymėjimą kovose su bolševikais Panevėžiu buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi. Vėliau buvo II divizijos štabo viršininku, o baigęs augštuosius karininkų kursus, buvo Lietuvos karinių atstovų Čekoslovakijoje, paskui — Latvijoje ir Estijoje. Nuo 1930 iki 1934 metų buvo Lietuvos Krašto Apsaugos ministeriu, po to, išėjęs iš kariuomenės, paskutinius penkerius Lietuvos nepriklausomybės metus buvo Vidaus Reikalų viceministeriu.

Bolševkams įsibrovus į Lietu-

vą, buvo suimtas ir 1941 metų birželio 22 naktį, jau karui su vokiečiais prasidėjus, pateko į tarpą tų Kauno kalėjime buvusių kalinių, kuriuos čekistai su skubo išvežti Minsko link ir kuriuos ties Červene, už Minsko, kulkosvaidžiais sušaudė.

Kiek yra patirta, Giedraitis buvo vienas iš nedaugelio, kurie to masinio šaudymo metu išvengė mirties ir jau turėjo vilties netrukus grįžti į laisvę, bet kiek vėliau birželio 27 dieną, užsidūrė ant persekiojančių čekistų ir žuvo nuo jų kulkos.

Pažinėjusieji pulk. Giedraitį prisimena, kaip labai socialų asmenį ir rūpestingai švelnų administratorių, tačiau likimas, veikęs čekistų rankomis jam buvo žiaurus. Tai, deja, šimtų tūkstančių mūsų tautiečių likimas...

Waterburio radijo valandai 15 metų

Waterburio lietuvių radijo valandos vedėjai sekmadienį, liepos 1 dieną Linden Parke, (Union City, Conn.) rengia didelę gegužinę — Waterburio ir apylinkių lietuvių pasimatymą.

Oficialiai tai nėra jubiliejus, bet verta prisiminti, kad šįmet kaip tik sueina 15 metų, kaip ši

programa tarnauja Waterburio ir apylinkių lietuviams. Todėl neabejojama, kad tokia proga gegužinė tikrai gausiai bus apilankyta — ir savo malonumui, ir savo lietuviškos radijo programos naudai. Gegužinėje numatyti pramogoms vadovaus artimieji radijo valandos ben-

(Atkelta iš 3 pusl.)

vyrų sodelyje už rūmų, o kiti kieme parengtyje. Nežinia iš kur priešas puls.

Išbėgęs iš rūmų M. sako, kad radijo stotis atsisako paleisti stotį į darbą. Skubu prie telefono ir klausiu viršininką, kas yra. Jis sako, kad jie esą apsupti, prie vartų stovi kareiviai ir tankai, būtų beprotybė dabar pradėti.

GRAŽI LIETUVIŠKA REPREZENTACIJA

Dr. Žilinskieneš iniciatyva buvo suruošta lietuvių skautininkių bei vyresniųjų skaučių suveiga su Clevelando amerikiečių skaučių štabo vadovėmis.

Gražiai suplanuota sueiga tapo amerikiečių skautėms tikrai kultūringa lietuviųbės reprezentacija. Tam tikslui sktn. Žilinskių bute buvo suruošta tautodailės parodėlė, iškabintos Lietuvos vaizdų nuotraukos, padėta lietuviškų leidinių. Parodėlei duoti gražūs paaiškinimai.

Sueigą pradėjo sktn. dr. Žilinskieneš, programą atliko vyr. skautės, padainuodamos keletą dainų ir O. Mikulskienei vadovaujant pritarė kanklių orkestru. Didesniam lietuvių bei amerikiečių skaučių suartėjimui buvo suruoštos vaišės. Amerikiečių skaučių vadovė apdovanota tautine lėle ir vėliavėle. "Iš jūsų sueigos išeinu pakilusia dvasia, — kalbėjo ji ir atrodė, kad apie Lietuvą ir lietuvius amerikiečių skautės susidarė geriausią nuomonę.

Tas gražus skaučių pobūvis buvo ne tik lietuviškumo šventė, bet ir prasminga kultūrinė pramoga mūsų jaunimui.

Kai radijas šaukė prie ginklo

Aiškinu jam, kad jie neapsupstė, kad kareiviai tik ilsisi ten. Ir aplink mus visur kareiviai. Ir tankai važiuoja. O jis ne ir ne! Ir kai jis jau nori nusileisti, inžinierius S. jam rėkia, kad mes pamišome. Derybos tęsiasi. Kalbinam, kas tik juos pažįstam, o jie — ne.

Tuo metu atbėga iš apačios vienas partizanų ir šaukia, kad išlaužę Banaicio stalčių ir po popieriais atradę Lietuvos himno plokštelę. Vis dėlto, nors Banaitis ir nuėjo budeliams bernauti, bet himno plokštelės sunaikinti neišdrįso. Gal sąžinė suvirpėjo...

Dabar jau viskas buvo tvarkoj, tik su radijo stotimi nesisekė susitarti. (Berods aktyvistų štabo atsiųstoji deklaracija tebuvo išversta į vokiečių kalbą ir ją teko paskubomis versti į anglų ir prancūzų kalbas. Į anglų kalbą vertė pulkininkas V., o į prancūzų — tas pats A.)

Tada ragelį paėmė pulkininkas V. Jis pasakė stoties viršininkui, kad dabar gėda drebėti

dėl savo kailio, nes ir čia susirinkę atėjo dėl laisvės numirti.

— Aš įsakau pradėti! Nepaklausę įsakymo vėliau būsit sušaudyti! — užbaigė pulkininkas V. Stoties viršininkas ir vėl pasiūkė mane.

— Klausyk, — sakė jis, — mes norim pradėti, bet, supras, mieste gi garsiakalbiai. Rusai tuoj išgirs.

— Išjunk, atsakiau pykdamas. — Juk užtenka paspausti mygtuką ir viešieji garsiakalbiai bus nutildyti. — ir numėčiau ragelį.

Po minutės išgirdome stiprintųvų dūzgimą. Stotis buvo paleista. Mūsų pranešėjas A. atsisėdo prie stalo. Technikas įjungė mikrofoną ir istorinis momentas prasidėjo. Buvo birželio 23 diena, 10 val. 35 min.

— Dėmesio! Dėmesio! Kalba Laisvosios Lietuvos radijas — Kaunas! Tuojau kalbės Lietuvos Aktyvistų Fronto štabo įgaliotinis Leonas Prapuolenis.

(Bus daugiau)

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

WATERLOO HARDWARE & PAINT COMPANY

We Carry a Complete Line of Hardware Supplies

FLOOR SANDERS FOR RENT

We Give and Redeem Eagle Stamps

16009 WATERLOO ROAD KE 1-1300

SVEIKINIMAI IR GERIAUSI LINKEJIMAI

W. F. HANN & SONS CO.

Visokis patarnavimas šildymo ir vantekio srityse — Anglis aliejus, gasas. — žieminis oro vėdinimas — "Gravity" gasiniai pečiai ir konversiniai degikliai. — Visų rūšių "Boilers Steam Vapor" vandens šildytuvai. — Vario vamzdžiai ir vandentiekio įrengimas vonioms bei virtuvėms. — Paruodamos Youngstowno virtuvės. — Nemokamas įkainojimas bei priežiūra. — Veikia nuo 1907 metų.

15505 EUCLID AVE. MU 1-4200

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS

DOAN DRUG CO.

BEN COHEN PROP. — PRESCRIPTIONS

10530 St. Clair Ave. GL 1-9576

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS

KURTZ DRUG CO.

PRESCRIPTION SPECIALISTS

K. N. Bannon & R. W. McLeod, Props.
14715 Detroit Ave. BO 2-2200

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS

STRUMBEL and RADDEL MEAT MARKET

Fresh Meat, Poultry and Fish — Home Made Sausage
17701 Grovewood Ave. KE 1-2885

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

MAPLE GROVE CAFE

Barbequed Ribbs and Chicken — Open till 2:30 A. M.
CHAS P. BENARD, PROP.

14843 Granger Rd. MO 2-9860

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

VADNAL — YANKOVIC'S POLKA BAR

Serving the Finest Choice Wine — Liquor — Beer
523 EAST 152nd STREET

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

The BEDFORD HARDWARE & SUPPLY Co.

We Carry a Complete Line of Hardware Supplies

684 Broadway — BEDFORD, OHIO — BE 2-2900

OUR SINCERE GREETINGS AND

BEST WISHES

FROM A FRIEND

BEST WISHES

To Our Many Friends and Patrons

GANIM MOTORS, INC.

SEE THE NEW 1951 MERCURY AT YOUR

HEIGHT'S MERCURY DEALER

SALES—SERVICE

2200 LEE ROAD

YE 2-9140

See Our Fine Selection of
ED SULLIVAN TOAST OF THE TOWN
"Safe Way" Buy Reconditioned Used Cars at
3990 LEE RD. SK 1-0831

GREETINGS and BEST WISHES

To My Many Friends

MARGARET McCAFFERY Councilman

ETAO

22nd WARD

ETAO

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

CANTONESE FAMILY DINNER

CHINESE FOOD TAKE OUT

Open Daily 11:30 A. M. To 1:00 A. M. Sat. To 4:00 A. M.

YOUNG'S AMERICAN & CHINESE RESTAURANT

2172 WARRENSVILLE CENTER

FA 1-9676

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

JOHN KUBACKI

PHOTOGRAPHER

1218 EAST 79th STREET

EX 1-3800

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS

DAD'S ROO BEER

1269 Hayden Ave.

GL 1-1570

NUOLATINIAI WATERBURIO LIETUVIŲ RADIJO VALANDELES BENDRADARbiai: pirmoj eilėj — Jonas Adamaitis, American Furniture Co. savininkas, Bronius Duda, pranešėjas, Dr. M. J. Colney, direktorius, James Logan, WWCO stoties pranešėjas; antroj eilėj — Mindaugas Campe, Danutė Malakauskaitė ir Alodija Janauskaitė — eilraščių skaitytojos, Kazimieras Selokas — solistas.

BEST WISHES
To Our Many Friends

PHYSICIANS AMBULANCE SERVICE

DAY AND NIGHT SERVICE

Patients Moved as Doctors Prescribe

OXYGEN IN CASE OF EMERGENCY

All Cars Insured

Call Day or Night — CE 1-3344

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

THE DAIRYMEN OHIO FARMERS
MILK CO.

PHONE: OR 1-2300

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons
For a Pleasant Holiday

JOHN'S MEAT MARKET

WE CARRY THE FINEST CHOICE MEATS
8008 ST. CLAIR AVENUE HE 1-1335

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends and Patrons

AVON DAIRY

11116 AVON AVENUE DI 1-1112

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

BACHER PLUMBING COMPANY

1822 PROSPECT AVE. PR 1-5377

GREETINGS and BEST WISHES

WHITE TOOL AND SUPPLY CO.

1235 WEST 6th STREET MA 1-0235

Best Wishes to Our Friends and Patrons

SUPERIOR 69th RECREATION

6 A. B. C. LANES—Serving the Finest, Wine, Liquor, Beer
Matt Paliski — Carl Frank EN 1-9153

Best Wishes to Our Friends and Patrons

GLENVILLE DAIRY

Established Over 40 Years
Homogenized Vitamin D. D Milk—Grade A Products
832 East 100th Street MU 1-6384

Kasdien 2500 užmuštų ir sužeistų

Paskutinis karas, be abejonės, brangiausiai atsiėjo, jį pradėjusiai Vokietijai. Neseniai Vakarų Vokietijos oficialiai paskelbti paskutiniojo karo nuken-tėjusių statistika. Pasirodo, ka-ras truko lygiai 2000 dienų ir per 5 milijonus vokiečių prarado jame gyvybę arba sveikatą. Tai-gi išeina, kad kasdien žuvo ar buvo sužeista 2500 žmonių. Bend-ras karo nuostolių skaičius pa-skirstomas taip: per tris mili-onus karių krito frontuose, pusė milijono vokiečių žuvo per bom-bardavimus ir per du milijonus buvo sužalotų fronte ar namuo-se. Iš viso Vokietija šiuo metu turi 2.011.887 invalidus, kurių trys ketvirtadaliai yra nustoję 30 ar daugiau % darbingumo.

Reikia pabrėžti, kad paminėti invalidai suskačiuoti vien Vaka-rų Vokietijoje. Rusų valdomoje

Vokietijos dalyje gyveną inva-lidai čia nepriskaityti. Taip pat čia neįskaitomi tie žmonės, ku-rie žuvo bėgdami nuo rusų arba rusų ištremti į Sibirą. Pastarų-jų, manoma, būsią milijonas, o gal ir du milijonai.

Iš to paties šaltinio sužinome, kad daugiau kaip pusė kare kri-tusių karių gavo kulipką kak-ton, lygiai ketvirtadalis — šūvį krūtinėn ir apie 10 procentų mi-rė nuo šūvio pilvan. Karo ligo-ninėse mirė dešimtadalis visų sužeistų. Ta proga prisimena-ma, kad pirmojo (1914-18) karo metu ligoninėse mirė tik 6% su-žeistųjų. Palyginus paskutinio-jo karo panašią anglų statistiką, paaiškėja, kad pilvan šūvį ga-vusių vokiečių mirtingumas bu-vo dvigubai didesnis, nei anglų.

71.359 vien vakarų Vokieti-joj gyveną dziovininkai gavo šią

ligą kariuomenėj. 6.592 neteko regėjimo. Vien britų žpnoje su-skačiuota 102.993 amputuoti buvę kariai. Pastarųjų 1076 ne-tekę kartu rankų ir kojų.

Dar pastebėtina, kad vien nuo šalčio mirė 10.000 karių. Nuo įvairių ligų mirė 1.5.000 karių. Šiltinė išskyrė 22.500. karių.

Tai vien Vokietijos sąskaitos. Kai kada nors paskaitysime vi-so pasaulio paskutiniojo karo nuostolių sąskaitą, skaičiai bus žymiai didesni.

Vv.

DIRVOJ GALIMA GAUTI

nauja knygelė vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Krumino ro-manas "Naktis viršum širdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietu. angl. žodynas (\$2.00).

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons
For a Pleasant Holiday

NASH

AMERICA'S MOST ECONOMICAL
BIG CAR

BEFORE YOU DECIDE TAKE AN AIRFLYTE RIDE
RIDE IN THE WORLD'S MOST MODERN CAR

NASH AIRFLYTE FOR 1951
NASH CARS PRICED AS LOW AS \$1,759.50

FORD & PAE NASH, INC.

"THE HOUSE THAT SERVICE BUILT"

6816 SUPERIOR AVENUE EN 1-4505

Tik 299.99

FOR THIS VALUE-PACKED
1951 CROSLEY
SHELVADOR

HERE'S 1951's
OUTSTANDING
REFRIGERATOR BUY!

Only
CROSLEY
gives you the
SHELVADOR
Designed from the Woman's Angle

Freezer compartment holds up to 50 pounds of frozen foods.
• Frozen storage drawer keeps two ice trays and frozen foods handy.
• Sealed plastic crispers keep greens dewy-fresh.
• Lift-out shelves allow wide flexibility in food arrangement.
• Crosley Electrosaver Unit is backed by a five-year warranty.
• See this great new Shelvador Refrigerator TODAY!

THE PACE-SETTING DESIGNS ARE COMING FROM CROSLEY!

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave EX 1-0911

IŠSIMOKĖJIMAS IKI 65 SAVAIČIŲ!

BEST WISHES
To Our Many Friends and Patrons

MID-HEIGHTS K. F. MOTORS, INC.

See Our New 1951 KAISER-FRAZER

14307 KINSMAN ROAD

LO 1-7214

GREETINGS and BEST WISHES
To All Our Friends and Patrons

UNITED ERECTING COMPANY

4500 EUCLID AVENUE

HE 1-3310

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

U. S. CASUALTY COMPANY

116 ST. CLAIR AVENUE N.W.

CH 1-6900

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

TRY OUR SUPER SPUMONI

You are Invited to Shop at our new convenient
Department for Supper Snaks

SUPER SPUMONI ICE CREAM CO.

2185 LEE ROAD

FA 1-6640

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Many Friends

RIDGE MANUFACTURING CO.
Machinists

5297 WEST 130th STREET

WI 1-4800

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends

SPECIAL SCREW PRODUCTS CO.

5445 DUNHAM ROAD

MOnrose 2-0031

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

MILLER'S HARDWARE STORE

We Carry a Complete Line of Hardware Supplies

7026 WADE PARK AVE.

EX 1-4126

BEST WISHES
To Our Many Friends and Patrons

LINWOOD DRY GOODS STORE

We Carry a Complete Line of the Finest Dry Goods
At the Lowest Price

1713 EAST 55th ST.

EN 1-9818

Cleveland ir APYLINKĖSE

JONINIŲ GEGUŽINĖ

pasisekė labai gerai, išskyrus tai, kad apie 6 val. kiek užlėjo. Buvo susirinkę, skaitant su "atžalynu", arti 700 žmonių. Jonai ir Janinos buvo specialiai papuošti, visų sveikinami. Gaila, laužo sukurti vietos savininkas neleidė, tad programos centrą sudarė V. Raulinaičio organizuotas komiškas sportas ir ypatingo susidomėjimo sukėlė... Iz. Samo labai vertingų dovanų laimėjimas ("Paparčio žiedo įveikimas"). Dovanos buvo — geriausia rašomoji plunksna — Parker 51 ir auksinis žiedas su akvamarinu. Parkerį laimėjo varduvininkė Janina Pėterienė, o žiedą — Katlauskas, kuriam susidarė dar didesnis uždavinys — atrasti pirštuką, kuriam tas žiedas tiktų... Dar buvo rengėjų dovana — laikrodis, kurį laimėjo irgi varduvininkė Janina Tallat-Kelpšienė, kuri tačiau įtikinėjo, kad lamėjęs numeris buvęs ne jos... Bet į teismą dėl to, regis, kreiptis nereikėjo...

TRYS GEGUŽINĖS IŠ EILĖS!

Šį sekmadienį, liepos 1 d. — Dainos Choro gegužinė, J. Chapinens rezid., 17903 Dorchester Dr., nuo Maplecliff Rd., iš Lake Shore Blvd. Pradžia 2:30 val., įėjimas 35 c. Kviečiami visi.

Ateinantį sekmadienį, liepos 8 dieną —

Am. Liet. Tarybos gegužinė.

Si gegužinė bus ten pat, kur pereiną sekmadienį buvo Joninės, tai yra, 2295 Green Rd. (Reikia važiuoti Euclid Ave. iki 180 gatvės ir sukiti Green Rd. į dešinę, į kalną. Gegužinės vient už mylios nuo Euclid, kairiajame Green Rd. šone. Pradžia 2:00 val. Gros Al. Nemanio orkestras. Įėjimas 50 c. Visi kviečiami atsilankyti.

Pagalčiau, liepos 15 d. visus savo pažįstamus kviečia į savo ūkį T. Neura. Gegužinė rengiama dviejų T. Neuros sūnų augštesniosios mokyklos baigimui atšvęsti. Pradžia nuo 10:00 val.

Kaip nuvykti bus vėliau paaiškinta.

NEPAPRASTI LAIMĖJIMAI

Ignas Visockis (daugeliui tremtinių pažįstamas, kaip labai nuoširdžiai padėjęs darbo ar būto įieškantiems) pereiną šeštadienį laimėjo dviejose loterijose: iš K. B. Co. laimėjo apie 1,000 dolerių vertės deimantą, o iš Chrysler F. Porris Co. — naują 1951 m. Dodge!

ATOSTOGININKAI

Prieš pat Jonines iš didokos turistinės kelionės grįžo J. ir M. Miščikai su šeima. Netrukus iš panašios kelionės grįš ir Praškevičių šeima.

A. ir O. Mikulskiai netrukus išvyksta porai savičių į vieną iš geriausių J. Bačiūno vasarviečių — Macatavą. J. Bačiūnas, pagerbdamas Čiurlionio Ansamblį, sezono užbaigtuvių progą paskyrė tokią dovaną, pakviestas Mikulskius į Macatavą savo svečiais.

M I R Ė

ANTANINA SUMAKERIENĖ

Clevelande, 6715 Edna Ave, birželio 15 d. mirė Antanina Sumakerienė. Palaidota birželio 18 d. Kalvarijos kapinėse. Paliko vyrą Albertą Sumakerį, sūnų Viktorą ir dukterį Juliją.

Vyras ir vaikai dėkoja visiems pažįstamiems ir draugams, dalyvavusiems vėlionies pagerbime, laidotuvėse ir už gėles. Taip pat dėkoja ir į paskutinę poilsio vietą palydėjusiems kunigams.

M I R Ė KAROLIS ŽEGUNIS

Birželio 17 d. Clevelande, 18312 Benwood Ave., mirė Karolis Žegunis. Vėlionis buvo kilęs iš Bareikių km., Aluntos parapijos, Utenos apskr. Palaidotas Kalvarijos kapinėse. Liko našlė Emilija ir du sūnūs: Edvardas ir Albertas.

Šeimos nariai dėkoja giminiams ir pažįstamiems už dalyvavimą laidotuvėse ir už gėles, kunigams už paskutinį patarnavimą.

PADEKA AUKOTOJAMS

Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius nuoširdžiai dėkoja visiems birželio 17 d. aukojusiems Tautos Fondui. Aukojantieji šie asmenys:

\$15 — V. Kasakaitis.

\$10 — K. ir O. Karpiai.

Po \$5 — K. Gaižutis, A. Mau-

ciūtė, A. Spirikaitis, J. Yakštas, P. Braziulienė, Stravinskienė, V. Minkūnas, Alseika, A. Mikalauskas, Yuknys, M. Kalvaičiai, M. Drosučiai, Yogai, kun. Alb. Spurgis, kun. K. Širvaitis, Laniauskas, Plikutskienė, Dapkiene, Tallat-Kelpšienė, H. Telyčėnas, J. Staniškis, J. Leimonas, Pr. Alekna, St. Nasvytis, A. Damašiai, Virmauskas, Syras, A. Puškoritūtė.

\$4 — Augustinavičiai.

Po \$3 — Venclova, P. Jurgaitis, K. Augulis, Grigaliūnas, P. Mekesis, V. Valys

Po \$2 — Steponaitis, P. Stempužis, Mackevičius, Petgevičius, Baniuskaitė, A. Masilionis, V. Apynys, J. Jarašunas, P. Muliolis, Jablonskis, H. Nasvytis, M. Iešmontas, V. Braziulis, P. Nasvytienė, Balčiūnienė, Kavaliauskas, Variakojis, Kudukis, X., Jankauskas, Židonis, Januškis, Laikūnas, Sandarkow, X., A. Garkauskas, S. Garmus, P. Mikšys, L. Kazėnas, O. Kalvaitis, J. Dabravolskis, Markoliusas, M. Bajoraitienė, J. Dautartas, Brazaitytė, A. G. Gylis, B. Snarskis, F. G. Muliolis, Besperaitis, Eimutis, B. Grauziniai.

Kiti aukoję po mažiau. Viso suaukota \$488.17. Be to dar Genocido parodos reikalams suaukota apie 200 dolerių.

(Už pavardžių rašybą red. nešima atsakomybės).

GERAI ATRODAS 2 ŠEIMŲ

namas, 5 — 5, East 128, netoli nuo St. Clair. Dailus pirkinys. Židiny, kiniškas kabinetas, garažai, labai švaru, \$13,500. — DENNIS Realtor RE 1-3275

JAUNŲJŲ CHORAS

...Šį penktadienį, birželio 29 d. 7:00 val. vak. Čiurlionio Ansamblio patalpoje (prie Liet. Banko) bus naujai organizuojamo jaunųjų choro pirmoji dainavimo pamoka. Kviečiami lietuviukai — 7 - 8 - 9 metų, o šeštadienį, birželio 30 d. 5:00 val. p.p. ten pat kviečiami vyresnieji 10 - 11 - 12 - 13 metų.

Vytauto A. Baziulio

AŠ LAIKIAU PAMALDAS Už
S T A L I N A
\$1.00 už dvi

PARDUODA DE SOTO 1949

Labai gerai išlaikytas, parduoda pats savininkas. Tel. MU 1-1593

VALGOMOJO KAMBARIO

balda ir gaminis pečius. Gerai išlaikyti. Kreiptis šiuo adresu: 6716 Whitney Ave.

5 ŠEIMŲ NAMAS

parduodamas nebrangiai. Kreiptis pas T. Neurą, 2047 Hamilton Avenue.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

PARDUODAMA MAISTO KRAUTUVĖ

Prekės ir įrengimai. Parduodama skubiai, kaina visai nebrangi, gera vieta. 6920 Superior Ave.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rašalai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bldg. Telef.: MAin 1-1773. Rezidencija: PENINSULA 252

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

The MAY CO'S BASEMENT

BABY WEAR

Specialus pirkinys!

KUDIKIAMS I RVAIKAMS 2.99 iki 3.99

Nauji vaikams saulės kostiumai Visas iš vieno, medvilnės krepio ir spausdinto perkalo, įvairių spalvų. Dydžiai 2 — 6. 69c

Vaikšči, medv polo marškiniai Vaikiški spalvingi dryžuoti polo marškiniai trumparankovinio stiliaus. Dydžiai 3 — 6. 59c

Vaikiškos boksinės kelnės Elastingu juozmeniu boksinės ilgos kelnės medvilninės, merg. ar bern. Dydžiai 3 — 6. 88c

Vaikiški vasariniai marškiniai Spalvotai spausdinti marškiniai su elast. raiščiu. Dydžiai 3 — 6. 2 \$ 1

Vaikiškos raukto krepio pižamos Rauktas krepas yra vėsus vaikams — lengva skalbti jums. Nereikia prosyti. Dydž. 4 — 8. 1.29

Tot spausd. medvilnės 3 dalių pižamos Naujausi piešiniai ant vėsaus ir praktiško raukto krepio. Dydžiai 4 — 8. 1.69

Kūdikų reikmenys

Enterprise aliumininiai bonkų stelirizuotojai, telpa 7 bonkus — 3.00
Nazareth medvilnės marškiniai — 2 už \$1
Rubeno žvarkeliai, be rankovių — 95c
Tot dvigubo storio treningo kelnės, 2 iki 6 — 23c
Beacono vystyklai, 30x40" — 79c
Pepperell priimamieji vystyklai, 27x36" — 2 už \$1
Užtraukiami plastikiniai matracų užvalkalai — 1.99
Skalbiama kedutės paduškaitė — 1.69
3-jų dalių autovo komplektas, gr. vilnos — 2.99
Flaneliniai kimono ar suknelės — 59c
Beacon dirbt. satino vystyklai, 36x50" — 1.99
Plonos Filipinškos baltos suknelės — 1.00
Plono dirbt. šilko satino komforto kampl. — 5.15

1.29 iki 1.79 vertės Charakterinės lėlės

69c 3 už \$2

•PAKELIUI I MIRTĮ — B. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

JONAS G. POLTER

Lietuvis Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St. Telef.: POTomac 1-6899

MONCRIEF

SILDYMAS AR ORO VESINIMAS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

TAUPŲ IGYTI TAUPŲ IR VARTOTI

GASAS ANGLIS ALIEJUS

PIRMASIS 1951 METŲ PUSMETIS JAU BAIGIASI!

Laikas daryti apyskaitą ir pradėti kitą pusmetį. O geriausias pusmečio pradėjimas yra pradėjimas taupyti Lietuvių Banke. Čia kiek įnešite iki liepos (July) 10 dienos, už tiek nuosimčiai bus skaitomi nuo liepos 1 dienos.

Lietuvių Banke santaupos yra apsaugotos JAV valdžios per Federal Insurance Corporation, kiekviena atskira taupymo sąskaita iki

\$ 10.000

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE.1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas —HAMMOND VARGONAI PER SERMENTIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balyš GAIDZIUNAS (buto telefonas: CARfield 1-7406).

ALTS SEIMO REZOLIUCIJOS

Jau buvo net ir priekaištų iš skaitytojų tarpo, kodėl taip ilgai nepaskelbiamos Am. Liet. Tautinės Sąjungos seimo rezoliucijos. Štai dabar jos yra skelbiamos išties, kaip įrašytos į seimo protokolą. Ta proga reikia pastebėti, kad organizacijos suvažiavimų rezoliucijos niekad nebūna pilna tos organizacijos veikimo programa, o dažniausiai tik atkreipimas dėmesio į dalykus, kurie suvažiavime dalyvaujantiems labiau rūpi, ar kurie atrodo lyg negana aktyviai rūpinami. Ir apie šių rezoliucijų daugumą galima pasakyti, jog tai dėmesio atkreipimas į susirinkusiems labiausiai rūpėjusius dalykus.

Dalis čia paminėtų uždavinių tenka spręsti visai organizuotai lietuvių visuomenei, ne vien Tautinei Sąjungai, pvz. 3 ir 4 rezoliucijoje išdėstyti dalykai. Sąjungos vadovybė yra tik įpareigota parodyti iniciatyvą, judinti tuos klausimus, kalbinti kitus, klabenti, kad tie reikalai neliktų apleisti. Bet yra uždavinių, kuriais Sąjunga turi rūpintis visų pirma savo jėgomis, kurie yra jos, kaip lietuvių tautinės srovės organizuotos reprezentantės uždaviniai. Tai yra visų pirma tautinės srovės spaudos sistemingas leidimo su-tvarkymas, jaunimo reikalai, įvairiuose kraštuose gyvenančių lietuvių bendraminčių susižinojimas ir pagaliau toki dalykai, kaip santykiai su SLA ir kt. Kaikuriuos klausimais rezoliucijų vykdymas jau pradėtas. Pradėtas organizavimas tautinės srovės spaudai leisti bendrovės, sudaryta speciali komisija bendravimui su SLA, ugdyti (A. S. Trečiokas, dr. S. Biežis, V. Rastenis), nustatyta susižinojimo tvarka tarp paskirose šalyse gyvenančių tautinės srovės lietuvių bendraminčių.

Žinoma, kas šalia skelbiamose rezoliucijose yra paminėta, tikriausiai nėra viskas, kas artimiausiais Sąjungos veikimo mėnesiais jos turėtų būti paliesta. Pvz., rūpinantis jaunimo klausimu, nebus galima nesustoti ir ties lietuviškos mokyklos problema. Siekiant kovos su komunizmu priemonių tikslumo bei griežtumo, nebus galima nesustoti ties Am. Liet. Tarybos veikimo metodais, bendruomenės problema ir kt.

1. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas, apsvaustęs tautinės spaudos reikalus, steigia spaudos skyrių. Spaudos skyrius studijuoja ir organizuoja galimybes aprūpinti tautinės minties žmones visa reikalinga spauda.

2. Seimas įgalioja „ALTS“ vyriausią vadovybę jaunimo organizavimo reikale nedelsiant apsvaustyti ir, visapusiškai išnagrinėjus, sudaryti: ideologinius pagrindus — įstatus, praktinio veikimo planą ir atitinkamą jaunimo vadovybę.

3. Lietuvių tautiniam ir kultūriniam pajėgumui išlaikyti būtina yra neapsiriboti tikslai politinėmis veiklos priemonėmis, bet reikia koplčiau išvystyti kultūrinę veiklą, nes kultūrinės vertybės ryškiausiai parodo tautos pajėgumą ir yra sunkiausiai sunaikinamos. Kovojant kultūrinėmis priemonėmis už mūsų tautos būvį, mes kviečiame Amerikos lietuvių bendruomenę dėti visas pastangas kad artimiausiu laiku šiame krašte būtų įsteigtos tokios tautinės kultūros ugdymo ir jos išlaikymo įstaigos, kaip Lietuvių Muziejus, Centrinė Lietuviška Biblioteka ir Lituanistikos Institutas, kaip lietuviškos kultūros pasireiškimų tyrinėjimo ir išsaugojimo įstaigos, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vadovybei pavedama neatidėliojant susisiekti šiuo reikalu su kitomis lietuvių organizacijomis ir bendrai aptarti būdus ir priemones, kaip šie uždaviniai galėtų būti artimiausiu laiku įgyvendinti.

4. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas, įvykęs Sodus, Mich., 1951 m. gegužės 19-20 dd., konstatuoja: 1) kad komunizmo pavojus darosi ir darysis vis didesnis, jei kova prieš jį bus remiama nuolaidomis ir kompromisais; 2) kad komunistinis viešpatavimas yra sąlyga tautų ir valstybių nepriklausomybei naikinti; 3) kad visoks ideologinis giminystės ryšys su komunizmu veda į minties savarankumo laisvės ir demokratinės santvarkos naikinimą, todėl mūsų pastangos kovoje su komunizmu turi būti aiškios, griežtos ir tikslios.

5. Centro Valdybos daugumą sudaryti iš asmenų, kurie gyvena netolimoje vietovėje nuo Centro Valdybos pirmininko.

6. Pavesti Centro Valdybai studijuoti arba paskirti komisiją studijuoti Pasaulio Tautinės Srovės Centro sudarymo galimumus.

7. Kadangi Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra finansiskai tvirta fraternalinė organizacija, įsikūrusi prieš 65 metus ir visą laiką buvo ir yra patriotiškai nusistatę, aktyviai prisideda bei dalyvauja įvairiose tautinėse veiklose, o ypač šiuo metu dėl Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo, tad pageidaujama, kad ALTS idėjiškai bendrautų su SLA ir ragintų savo narius stoti jo eilėse.

NEVIENODAS MASTAS...

Visiems, o ypatingai tremtiniams iš patyrimo gerai žinoma, jog vien tik įtarimas, kad galėjai turėti ką nors bendra su Hitlerio SS daliniais, jau yra blegas dalykas, o jeigu jau ką atrado noroms ar nenoroms patekusį į tomis raidėmis paženklintųjų skaičių, tas jau tampa beveik raupsootojo padėtyje.

Bet štai Otto Skorzeny, vienas iš uoliausių SS-ininkų, karui pasibaigus buvo įieškomas, kaip „pavojingiausias žmogus Europoje“. Rodos, kas ne kas, o tas kartą patekęs ir nugalėtojų rankas neišneš savo kailio. Juk tai tas žmogus, kuris pavogė suimtą Mussolinį ir lėktuvu iš stipriai saugomos pilies išgabeno pas Hitlerį. Tai tas pats, kuris vėliau vakarų fronte kovos ties Bulge metu su SS-ininkų grupe buvo įsiskverbęs į sąjungininkų užfrontę ir ten šnipinėjo.

Jis buvo pagautas ir teisiamas, bet sąjungininkų teismas jį išteisino. Už Mussolinio pagrobimą nebuvo pamato bausti, o šnipinėjimas užfrontėje irgi buvo išaiškintas, kaip drąsus karinės žvalgybos žygis. Dabar jis gyvena sau Ispanijoje su drauge (iš honorarų, gautų už atsiminimų spausdinimą) ir niekur nieko. Viršų jo nuotraukos Hitlerio tarnyboje ir sąjungininkų teisme.

(Tęsinys iš pereito numerio)

Taigi, Birželio Keturioliktosios naktis tebėra neišaušusi Lietuvoje žemėje. Ilga, gūdi, baisi, kruvina naktis. Aušros prosvaitės vos vos įžiūrimos, — bet toji aušra ateis tik tada, kai bolševikinės Rusijos okupacija bus sutrupinta Lietuvoje. Baltijos valstybėse ir visuose kituose kraštuose, ant kurių Kremlius dabar yra uždėjęs raudinosios vergijos ir istorijoje mažą pavyzdžių turinčios tironijos leteną. Nejmanau įsivaizduoti kitos priemonės, kuri pašalintų šį bjaurų jungą, kaip tik visuotinis laisvosios žmonijos pasiryžimas sugriauti visiems lygiai grėsianti tautų kalėjimą ir drauge aktyvus lietuvių tautos įsijungimas į tą bendrą kovą tinka- kamu laiku ir teisingomis sąlygomis. Maldos, sielvartai, dejavimai ir viltys gali kartais gydyti mūsų sielos žaizdas, raminti jausmus ir sąžinę, kelti apgaulingas iliuzijas ir naivų tiltėjimą, jog kažkaip savaime išgainiui viskas susitvarkys, kaip tose pasakelėse, kur nusikaltėlis žlunga, o nekaltas persekiojamas viską gauna ir dar daugiau, nei buvo sapnavęs...

Deja, šioje žemėje, mūsų ašarų pakalnėje, taip įvyksta gana retai. Gal kitaip būtų senovėje, bet šiais laikais visi matome, kad teisingumą ir laisvę gauna tik tos tautos, kurios tai pačios išsikovoja. Jei jis to nesugeba ar negali padaryti, tai gražūs pažadai lieka tik bjauri apgaulė, žavios viltys — kartus nusivylimas, o sudėtos aukos ir kančios — tik gūdis ir skaudus atsiminimas. Mūsų tautos likimo ir mūsų tautos ateities požiūriu būtų liūdna, jei Birželio įvykiuose mes tesugebėtume ir tegalėtume įžiūrėti tik tą baisiosios nakties momentą, jei teminėtume tik tą tragiškąją tautinę nelaimę, kai banditinio okupanto buvo naikinami ir pražūtin tremiami dešimtys tūkstančių mūsų brolių ir seserų, tėvų ir vaikų, — beginkliai, pasaulio ir dangaus užmiršti, nepajėgiantieji pasipriešinti, pasidavę likimui ir beviltiškumui, be jokio užtarimo, be lašo vandens užkaltauose vagonuose...

Žinome ne vieną atsitikimą, kaip enkavedistams suimant ir deportuojant vienus šiuos narius, kiti šeimos nariai lindo iš slėptuvių ir jungėsi prie išvežamųjų sakydami, jog jei teks mirti tolimoje šiaurėje, tai nors drauge su savo artimaisiais. Tai jaudinanti įvykiai, atskleidžiantieji begalinį etinį grožį ir skausmą didybę, — bet kartu jie liūdni ir baisūs. Išvydus, kad tauta žudoma, kiti tautiečiai iš „solidarumo“ patys eina mirti. Tokia nevirties resignacija vėliau buvo apėmusi ir nacių šaunomus žydus. Nebėra išieities, nebėra išsigelbėjimo, lieka tik mirti, nes nebėra vilties, nėr jėgų, nei priemonių kovoti...

Būtų tikrai tragiška, jei tik toks likimas būtų užgulus mūsų kraštą per baisųjį Birželį. Laimė, ne visa buvo taip liūdna, taip beviltiška ir taip bejėgiška. Tautoje ruseno kovos ugnis, pasipriešinimo valia, pasitikėjimas savo jėgomis, atkaklus pasiryžimas nublokšti priešpaudos jungą ir kovoje išplėsti savo tė-

BIRŽELIO SUKILIMAS

BRONYS RAILA

vynei naują laisvę. Tų vyrų ir moterų ryžtą mes pirmiausia turime paminėti. Tai yra patys nuostabiausi ir šviesiausi 1941 metų Birželio įvykiai. Įvykiai, kurie ryškiausiai ir realiausiai bus sutrupinta Lietuvoje. Baltijos valstybėse ir visuose kituose kraštuose, ant kurių Kremlius dabar yra uždėjęs raudinosios vergijos ir istorijoje mažą pavyzdžių turinčios tironijos leteną. Nejmanau įsivaizduoti kitos priemonės, kuri pašalintų šį bjaurų jungą, kaip tik visuotinis laisvosios žmonijos pasiryžimas sugriauti visiems lygiai grėsianti tautų kalėjimą ir drauge aktyvus lietuvių tautos įsijungimas į tą bendrą kovą tinka- kamu laiku ir teisingomis sąlygomis. Maldos, sielvartai, dejavimai ir viltys gali kartais gydyti mūsų sielos žaizdas, raminti jausmus ir sąžinę, kelti apgaulingas iliuzijas ir naivų tiltėjimą, jog kažkaip savaime išgainiui viskas susitvarkys, kaip tose pasakelėse, kur nusikaltėlis žlunga, o nekaltas persekiojamas viską gauna ir dar daugiau, nei buvo sapnavęs...

Baisusis Birželis kaip tik turi tokius „įvykius“. Jis įrašė į mūsų tautos istoriją faktą, kuris yra svarbiausias laisvės ir nepriklausomybės laidas — tai tautos gabumas kovoti už laisvę. Nes Birželio įvykiuose buvo svarbiausias politinis ir istorinis įvykis — Birželio sukilimas. Aiškias jo dešimtmečio sukaktuves šiemet turime. Kur tik didesnis tremtinių būrelis tą „įvykį“ minėtų, visur rasis gyvų liudininkų, aktyvių šio sukilimo dalyvių, kurie patvirtins, kad lietuvių tautos vaikai ne iš kelmo spirti, bet ir juodžiausiomis naktimis norėjo ir mokėjo parodyti savo kovingumą gal ne menkia už mūsų garbinguosius senelius. Birželio sukilimas nebuvo tik Birželio Keturioliktosios pasėka: ši naktis, be abejo, paastrino sukilėlių valią, pastiprino kaikiurių įtūžimą, pavertė jį dar gaivališkesniu, — bet tas pats sukilimas vistic būty įvykęs. Tam buvo pakankamai sąmoninga laisvės trokštanti ir okupanto nepakenčianti lietuvių tauta, tam iš kitos pusės buvo atliktas pakankamai geras paruošiamasis darbas.

SUKILIMO PARUOSEJAI

Sovietų Rusijai okupavus Lietuvą, greit išsiklaidė iliuzijos tų mūsų politikierių, kurie prieš tai kavinėse ilgai diskutuodavo klausimą: po katro okupanto jungu Lietuvai būtų „geriau“, jei jau kitos išieities nebeliktų — Rusijos ar Vokietijos? Kaip žinia, vyravo nuomonė, jog Rusijos okupacija Lietuvai tautiniui ir kultūriniam pažiūri būtų mažiau pavojinga, nei Vokietijos, kurios siekimas pasiimti sau Baltijos kraštų žemę buvo gerai žinomas iš nacizmo evangelijos Mein Kampf...

Pora pirmųjų bolševikų okupacijos mėnesių parodė, kad toks samprotavimas buvo visiškai klaidingas. Nors nacių okupacijos taip bijotasi, bet nuo tada ji daugumai jau nebeatrodė tokia baisi. Bet svarbiausia, tuo laikotarpiu labai sustiprėjo „trečioji grupė“, kuri kaip anksčiau, taip ypač dabar galvojo, kad nei

viena, nei antra okupacija Lietuvai negali būti pakenčiama. Ši grupė atmetė bet kokią mintį, kad galima būtų rinktis sau okupantą. Jokio okupanto Lietuvai nereikia, prieš bet kokį okupantą reikia ir reikės kovoti, nes lietuvių tauta yra verta būti nepriklausoma.

Buvo aišku, vargiai kas tuos kiek abejojo, jog Rusijos ir Vokietijos santarvė yra tik trumpalaikė gangsterių santarvė. Vienas ar kitas partneris susitarimą vistic sulaužys, kai tik matys, kad tam atėjo gera proga. Rusų vokiečių karas, vadinasi, neišvengiamas, — ir tai vienintelis galimumas pasinaudoti lietuviams pašalinti sovietų okupaciją, o po to mėginti rasti laikiną „modus vivendi“ su vokiečiais, kol baigsis karas, kuris, kaip tada daugelio buvo samprotaujama, galiausiai turės baigti Anglijos ir jos sąjungininkų laimėjimu. Rasti susipratimą su vokiečiais atrodė neišvengiamas, nes buvo prileidžiama, kad jie giliai įsibraus į Rusiją, Baltijos valstybės bus vokiečių kontroliuojamos, užtruks ilgesnis karas su Rusija, kurio fašizmas taip nulies kraują, jog galiausiai jiem abiem taikos sąlygas padiktuos Anglija ir Amerika, kurios įsijungimas į karą taip pat buvo numatomas. Tokiomis aplinkybėmis Lietuvai nors ir be galo teks iškentėti, tačiau jos nepriklausomybės pilnas atstatymas atrodė visiškai galimas, jei jau nesakyti neabejotinai tikras.

Tokia, labai trumpai kalbant, susidarė absoliutinė politiška galvojančių lietuvių daugumos nuomonė. Jiems taip pat atrodė, kad visose tokiose situacijose mums netenka rankas sudėjusi sėdėti ir tik laukti, kol tas tarp tautinių įvykių žaidimas mums vėl padovanos nepriklausomybę, bet kad mums reikia susiorganizuoti, apsiginkluoti ir tinkamam momentui atėjus patiems įjėga savo laisvės teisę ginti. Ar mūsų priešai ar mūsų draugai — visi su mūsų reikalavimais tik tada skaitysis, kai mes įrodysime, kad patys savo interesus norime, mokama ir galime ginti.

Taip buvo samprotaujama tuomet gausensio politinių pabėgėlių sambūrio Vokietijoje. Taip buvo samprotaujama ir pasilikusiųjų Tėvynėje. Tik šiems bet kokios politinio bei rezistencinio veikimo sąlygos buvo neįsivaizduojamai sunkios. Gi tuo tarpu esantiems Vokietijoje jos buvo lengvesnės, ypač jog buvo greit galima pajusti, kad vokiečių vyriausybė nors oficialiai griežtai neutrali ar net palanki rusams, tačiau iš tikrųjų buvo linkusi primerkti akį, jei lietuviai patys organizuosios kovoti prieš bolševizmą.

Pasyvus laukimas ar tik žū-

rėjimas svetimųjų malonės būtų buvęs nusikaltimas prieš lietuvių tautos interesus. Tokioje padėtyje reikėjo mėginti veikti, ir pradėta veikti. Aktyviausias šios rezistencijos organizatorius ir spiritus movens tada pasireiškė Lietuvos ministris Vokietijai, gen. štabo pulkininkas Kazys Škirpa. Jo pastangomis ir neišsenkama energija buvo užvestas pirmasis Birželio sukilimo ratukas. 1940 m. lapkričio 17 d. jo namuose Berlyne, dalyvaujant berods 28 steigėjams, buvo įsteigta Lietuvių Aktyviųjų Frontas. Organizacija greit buvo išplėsta pabėgėlių tarpe, ir į ją besąlygiškai jungėsi visokių grupių ir pasaulėžiūrų pabėgėlių, kurių eilės vis didėjo. Bet svarbiausia LAF organizacija ir sukilimo idėja lygiai greit ir sėkmingai, nors ir ne be kruvinių aukų, buvo permeta anapus geležinės uždangos, į Lietuvą. LAF uždaviniai ir politinė linija anų dienų sąlygomis atrodė vieninteliškai galima ir tikslinga, todėl kuris tik lietuvis patriotas buvo Tėvynėje sukontaktuotas, beveik kiekvienas pagal galimybes jungėsi į talką, nors ir gerai žinodamas, kad jei tik bus enkavedistų sugautas ar bent įtartas, rizikuoja mažiau sia kalėjimu, o dažniausia mirtimi.

Likusieji Tėvynėje taip pat nesnaudė. Ne visi iš užsienio buvo greit pasiekiami tie, kurie ryžosi ginklu nusikratyti rusų okupacijos. Aktyvesnieji patys pradėjo telktis. Būtų neįmanoma išminėti visus tuos slaptuosius mėginimus kurti rezistencines organizacijas. Reikia paminėti tik svarbiausią iš jų — Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungą, įsteigtą 1940 metais per Kalėdas. Ji išvystė organizaciją ir veikimą ypač aplink Kauną ir Vilnių. Bet vėliau užmezgusi kontaktą su LAF, 1941 metų pavasarį LLKS integraliai įsijungė į LAF, raskama, kad apie jų organizacijų tikslai ir priemonės sutampa ir kad ruošiamasis sukilimui per vieną organizaciją bus tikslingesnis ir na- šesnis.

Šia proga nėra reikalo išminėti būdus ir priemones, kurias aktyvistai naudojo, ruošiamiesi ginkluotam sukilimui, kai tik prasidės rusų vokiečių karas. Užteks pasakyti, kad jų pastangos davė vaisių. Svarbesnėse strateginėse ir šiaip svarbiose vietose trijųjų sistema buvo įsteigta atramos punktai, suteikta kiek ginklų atsargos, numatyta priemonės jį daugiau pasirūpinti sukilimui prasidėjus ir t.t. Kovotojų moralė, patriotizmas ir pasiaukojimas buvo daugiau nei pavyzdgingi. Nebūta jokio stambesnio išdavimo, enkavedistų areštuotieji taip pat gerai laikė paslaptį, nežiūrint žinomoms sovietų „tardymų“, t. y. kankinimų sistemoms.

(Bus daugiau)

DIRVA. Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS, Assistant Editor Balyš GAIDZIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5:00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50. DIRVA išleista ketvirtadienį Clevelande. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-ve. Prenumeratos kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kurio mėn. laiku.